

УДК 802.0-801.561.3

DOI <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.2.10>

І. Б. МОРОЗОВА

доктор філологічних наук,

професор кафедри граматики англійської мови,

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, м. Одеса, Україна

Електронна пошта: morpo@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-1905-7563>

А. М. ХМЕЛЬНИЦЬКА–СОЛОВЕЙ

студентка факультету романо-германської філології,

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, м. Одеса, Україна

Електронна пошта: Hadelina04@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0002-6591-130X>

СИНТАКСИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКОГО СТЕНДАПУ ЯК ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПРИНАЛЕЖНОСТІ МОВЦЯ

Представлене дослідження присвячено структурно-комунікативним особливостям виступів TED Talks, сучасному гібридному жанрі, який поєднує риси офіційного публічного мовлення, стендап-комедії, сторітелінгу та науково-просвітницького дискурсу. Синкретичний характер жанру визначає специфіку комунікативних технік, які обирають мовці для досягнення максимальної ефективності свого виступу. Крім того, така форма презентації інформації відображає загальносуспільні тенденції до персоналізації повідомлення та емоційної залученості аудиторії

У центрі уваги – порівняльний аналіз промов різної тематики, здійснений на прикладі виступів шести стендаперів (трьох чоловіків та трьох жінок) крізь призму їхньої гендерної приналежності

Дослідження має на меті виявити характерні комунікативні моделі спікерів, загальну синтаксичну організацію їхніх виступів в аспекті встановлення питомої ваги речень, різних за своєю поверхневою структурою та комунікативною спрямованістю, а також висвітлити лінгвальні засоби, що сприяють підвищенню інформативності, виразності та емоційного впливу на аудиторію.

У ході аналізу розглянуто частоту використання простих та складних речень. Особливу увагу приділено аналізу гендерної специфіки синтаксичної організації мовлення, що дозволяє простежити, яким чином стиль мовця впливає на вибір лінгвосинтаксичних комунікативних технік та загальної риторичної побудови виступу. Особливо розглядаються поняття маніпуляції та сугестії, до яких вдаються стендапери у своєму публічному мовленні в межах TED Talks як елементу культурної традиції США. Таким чином, дослідження поєднує культурно-комунікативний, поверхнево-синтаксичний, та гендерний підходи до аналізу дискурсу сучасного американського стендапу.

Результати дослідження сприятимуть кращому розумінню мовленнєвих механізмів забезпечення ролі (особливо синтаксичного варіювання кодування інформації у повідомленні) у формуванні ефективного гендерно-маркованого публічного виступу.

Ключові слова: TED Talks, стендап, маніпуляція, сугестія, гендер, синтаксична структура.

Постановка проблеми. Представлена робота присвячена розгляду лінгвальних характеристик американського стендапу як новітніх форми публічної комунікації. Особливу увагу приділено рефлексії гендерного менталітету американців в архітектоніці й вербалізації цієї форми промови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання мовленнєвої організації, впливу гендеру та синтаксичних стратегій привертала увагу таких науковців, як: Бауер Р. А. (Bauer R. A.),

Бомбой С. (Bomboy S.), Герета Н. М., Грінбаум А. (Greenbaum A.), Еріксон Б., Лінд Е. А., Джонсон Б. К., О'Барр В. М. (Erickson B., Lind E. A., Johnson B. C., O'Barr W. M.), Плетенецька Ю. М., Сукаленко Т. М., Линтвар О. М., Пономаренко Ю., Скотто ді Карло Г. (Scotto di Carlo G.), Ковалінська І., Собецька Н. В. та багато інших.

Попри їхній вагомий внесок у теорію організації усної комунікації таке питання, як: «Специфіка побудови промов “TED Talks” певної тематики чи конкретного риторика або чоловіки

VS жінки: структурно – композиційна парадигма» не отримало достатнього висвітлення у спеціальній літературі.

Попри наявність досліджень у сфері лінгвістики масової комунікації, недостатньо представлена аналітика щодо того, як саме американська культурна специфіка впливає на синтаксичні й стилістичні рішення доповідачів. Також слід зауважити, що малодослідженим залишається порівняння гендерно обумовлених синтаксичних моделей саме у форматі наукового стендапу.

Актуальність проведеного лінгвістичного аналізу впливає з лінгво-гносеологічного значення принципів синтаксичної організації усного виступу (промови) типу стендап. А також підсилюється необхідністю розкриття лінгвістичних механізмів, які забезпечують ефективність мовленнєвого впливу на аудиторію. У XXI столітті публічне мовлення зазнало трансформацій набувши нових форм та функцій. Адже стендапери, особливо американські, відіграють роль культурних трансляторів, демонструючи крізь призму особистого досвіду ключові соціально-політичні аспекти. Особливе місце серед різноманітних форм публічних презентацій посідає феномен “TED Talks” – короткі, але змістовні виступи, що охоплюють широкий спектр тем від технологій до мистецтва та соціально-психологічних питань. Ці виступи не лише інформують, але й надихають, спонукаючи до роздумів та дій.

Мета роботи полягає у визначенні диференційних ознак жіночого і чоловічого лексико-граматичних мовленнєвих конструкцій, що використовуються у виступах “TED Talks”.

Для досягнення цієї мети передбачається вирішення наступних завдань:

- Здійснити аналіз виступів “TED Talks” з точки зору їхньої синтаксичної організації.
- Ідентифікувати та класифікувати типові граматичні структури, що регулярно зустрічаються у стендапах.
- Визначити частотність вживання різних мовленнєвих форм
- З’ясувати взаємозв’язок між структурною організацією виступів та їх комунікативною ефективністю.
- Провести гендерний аналіз спікерів, порівнюючи особливості мовлення

та вибір граматичних структур між чоловіками та жінками-доповідачами.

Об’єктом вивчення є особливості стендапу “TED Talks”, представлених американськими спікерами.

Предметом дослідження є граматичні ознаки речень “TED Talks”, їх функціональне навантаження в контексті гендерної специфіки мовлення.

Матеріалом дослідження стали шість відеозаписів з офіційного YouTube-каналу TED Talks загальної тривалістю 58 хвилин 33 секунди, обрані методом випадкової вибірки (три виступи чоловіків: Kevin D. Parker, Michael Timms, Ray Kurzweil та три виступи жінок: Kelly D. Parker, Louise Mabulo, Francesca Hogi). Усі промови були транскрибовані для лінгвістичного аналізу.

У дослідженні використовувалося загальнонаукові **методи**, такі як: синтез, аналіз, індукція, дедукція, а також суто лінгвістичні прийоми і методики: спостереження, дескриптивний, квантитативний, квалітативний, моделювання тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стендапи за визначенням Ю. Пономаренко: «Це – гумористичні номери розмовного жанру, головними характерними особливостями яких є наявність великої кількості інтерактиву, яскраві костюми та присутність як м’яких жартів, що можуть бути побудовані на інтелектуальній грі слів, цікавих історіях і витончених сюжетах, так і брудних, які нерідко переходять морально-етичні межі, примушуючи глядача до дуже різних оцінок» [Пономаренко : 161]. Водночас треба сказати, що у сучасному контексті стендап вийшов за межі суто гумористичного жанру й охоплює науковий стендап (SciCom Stand up), мотиваційний виступ, освітній сторітелінг, де крізь особисту розповідь спікер транслиє суспільно важливі ідеї.

У парадигмі сучасних лінгвістичних та комунікативних досліджень ці лаконічні, однак інтелектуально насичені презентації є цінним матеріалом для аналізу синтаксичних конструкцій. Такий гібридний жанр є важливим чинником впливу на аудиторію, особливо з огляду на синтаксичну організацію мовлення стендапера. Водночас усе більшого значення набуває вивчення гендерного аспекту комунікації,

зокрема – у граматичній побудові публічних виступів.

Стендап-комедія як жанр бере свій початок у США на межі XIX–XX століть, коли він був частиною водевільної традиції. Його еволюція простежується від класичних монологів коміків «Vorscht Belt» до соціально-критичних виступів Морта Сала у 1950-х роках, який своїм саркастичним стилем започаткував нову хвилю інтелектуального гумору [Zoglin]. У 1980–1990-х роках стендап остаточно закріпився як частина масової культури завдяки телебаченню та стримінговим платформам (НВО, Netflix), а в XXI столітті – трансформувався в жанр наукового стендапу (SciComm Stand-up), що поєднує комедійні прийоми з просвітницьким змістом.

TED Talks як формат постали у 1984 році, а після 2001 року набули сучасного вигляду – короткі, емоційні, інформативні виступи, які охоплюють широкий спектр тем. Вони є прикладом нового гібридного жанру, де науково-популярний стиль поєднується з риторикою, сторітелінгом, і артистичним виконанням [Scotto di Carlo : 539]. Такі промови не лише інформують, а й активно впливають на глядача, створюючи емоційний контакт через персональні історії та сильну візуально-комунікативну подачу.

Промови TED Talks базуються не лише на логіці чи фактах, а й на сугестивному впливі, який передбачає емоційне залучення аудиторії через інтонацію, паузи, варіативну ритміку та харизму спікера. Як відомо, сугестія – це емоційно забарвлений вплив, що сприймається без критичної оцінки [Льницька : 11]. Такий вплив реалізується не лише через слова, але й через невербальні елементи – міміку, тембр голосу, жести та сценічну поведінку. З іншого боку, не мало стендаперів вдаються до маніпуляції аудиторією, маючи на меті схилення її до певних громадських або політичних дій. Згідно з Е. Л. Доценко, маніпуляція є «прихованим спонуканням людини до дій, які не збігаються з її власними бажаннями» [Екшмідт 2015 : с. 270]. У TED-виступах ці техніки проявляються у створенні емоційного тиску, апеляції до страху, перебільшеннях або односторонньому висвітленні проблеми, що знижує критичність сприйняття.

Таким чином, у промовах TED часто використовується поєднання сугестії та маніпуляції у якості риторичних прийомів, які дозволяють

формувати у глядача потрібну установку або емоційне ставлення до теми. Це створює ефект прихильності до спікера та зменшує бар'єри сприйняття. Такі методи впливу особливо ефективні в умовах короткого хронометражу та високого інформаційного навантаження, властивого формату TED.

Взагалі стендап у США функціонує як комунікативний простір вільного самовираження, у якому порушуються теми расової, гендерної, політичної та особистісної ідентичності.

У результаті порівняльного аналізу реплік стендаперів дібраних методом суцільної вибірки, встановлено, що жіноче мовлення має більшу синтаксичну варіативність: частка простих речень складає 38,7% (19,8% – нееліптичні конструкції). Наприклад, *“You must deeply understand your audience’s problem and pursuit”* (by Kelly D. Parker), (18,9% – еліптичні побудови). Наприклад, *“Kind of brings a whole new meaning to the phrase...”* (by Kelly D. Parker). У мовленні стендаперів також зафіксовані складні речення загальною кількістю – 16,2% (12,6% з них – складнопідрядні, 3,6% – складносурядні). Наприклад, *“When you approach romantic love from this foundation, you empower yourself to transcend the shallow fantasy of love you’ve been sold for so long”* (by Francesca Hogi). У мовленні жінок засвічені також речення з граматичними комплексами, які складають – 6,3% від загального об’єму мовленнєвого потоку. Наприклад, *“Stories are proven to affect behaviour”* (by Kelly D. Parker).

У чоловічих промовах питома вага простих речень значно вища – 57,6% (30,6% з них – нееліптичні). Наприклад, *“Lucas was five years old”* (by Kevin H. Gary). 27,1% – еліптичні побудови, наприклад, *“Tired of hearing about hallway”* (Kevin H. Gary). На відміну від жінок, у мовленні чоловіків у середньому зафіксовано 34,7% складних речень – 20,7% з них – складнопідрядні, у той час, як 14% – складносурядні. Наприклад, *“They can create a first generation of tools, but they can’t use that tool to create another set of tools”* (by Ray Kurzweil).

Встановлена закономірність свідчить про те, що жінки тяжіють до складних конструкцій, що забезпечує емоційність і гнучкість мовлення, тоді як чоловіки обирають чіткі та лаконічні структури.

За комунікативною метою жінки використовують декларативні речення у 71,1% випадків. Наприклад, “*So my grandfather had a point*” (by Louise Mabulo). Інтеррогативні речення у жінок складають – 8,1%. Наприклад, “*Do you remember the first time you heard a really good story?*” (by Kelly D. Parker). Щодо імперативних (наказового типу), то їх у мовленні жінок зафіксовано найменш – 4,1%. Наприклад, “*I mean, let’s be real*” (by Kelly D. Parker). У той ж час екскламативних – 17,3% , наприклад, “*So, awesome, Granddad was right!*” (by Louise Mabulo).

У чоловіків ще більше домінують декларативні конструкції, які складають – 82,7%, наприклад, “*Five minutes later, nobody was in the car*” (by Michael Timms). Тоді як інтеррогативні речення становлять лише 5,7%. Наприклад, “*What are you into?*” (by Ray Kurzweil). Імперативні речення, навпаки, вживаються чоловіками удвічі частіше у порівнянні з жіночим мовленням – 8,8%. Наприклад, “*Stop reading, stop playing the piano, put on your socks...*” (by Michael Timms). Результати аналізу свідчать про ширшу палітру комунікативних засобів

у жінок, тоді як чоловіче мовлення орієнтоване на загальну інформативність та інструктивність повідомлення [Морозова : 228].

Висновки. Узагальнюючи зроблені спостереження, можна зробити висновок, що жанр стендапу у теперішній час набуває великої популярності незалежно від того, чи спікерами є жінки чи чоловіки. Крім того, спостерігається чітка гендерна специфіка мовленневої побудови промови. Жінки-стендапери, як правило, орієнтуються на емоційне залучення слухача, використовують складні синтаксичні конструкції та емоційно насичену лексику, а чоловіки ж демонструють просто структурований і лаконічний стиль мовлення, який тяжіє до інформативності та закінченості. Варто зауважити, що мовлення у TED Talks віддзеркалює не лише індивідуальні стратегії, а й соціокультурні гендерні моделі. Таким чином, мовлення спікерів репрезентує не лише особисті комунікативні стратегії, а й глибоко вкорінені гендерні патерни комунікації: мовлення жінок базується на афективно-комунікативних ресурсах, а чоловіків – на когнітивно-аналітичних.

ЛІТЕРАТУРА

1. Екшмідт В. Р. Мовленнєва маніпуляція: персуазивність та сугестія. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2015. № 1. С. 275–281. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2015_1_31 (дата звернення: 15.01.2025).
2. Льницька Л. Л. Англомовний сугестивний дискурс : автореф. дис. ... канд. наук : 10.02.04. Харків, 2006. 20 с.
3. Морозова І. Б. Парадигматичний аналіз структури і семантики елементарних комунікативних одиниць у світі гештальт-теорії в сучасній англійській мові : монографія. Одеса : Друкарський дім, 2009. 384 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/352712299_Paradigmaticnij_analiz_strukturi_i_semantiki_elementarnih_komunikativnih_odinic_u_svitli_gestalt-teorii_v_suchasnij_anglijskij_movi_monografija_I_B_Morozova_-_Odesa_Drukarskij_dim_2009_-_384_s (дата звернення: 12.12.2024).
4. Пономаренко Ю. Розвиток стендапу як новітньої форми розмовного жанру та його місце у вітчизняній естраді. *Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство*. 2017. Вип. 37. С. 160–168. URL: <http://nzm.tnpu.edu.ua/article/view/170293/169998> (дата звернення: 05.08.2024)
5. Scotto di Carlo G. The role of proximity in online popularizations: The case of TED talks. *Discourse Studies*. 2014. Vol. 16 (5). P. 591–606. DOI: 10.1177/1461445614538565
6. Zoglin R. Countercultural comedy in stand-up comedy. *Britannica* : вебсайт. URL: <https://www.britannica.com/art/stand-up-comedy/Countercultural-comedy> (Last accessed: 29.12.2024).

REFERENCES

1. Ekshmidt V. R. (2015) Movlennjeva manipulyatsiya: persuazyvnist' ta suhestiya [Verbal manipulation: persuasiveness and suggestion]. *Movni i kontseptual'ni kartyny svitu* (electronic journal), vol. 29, no. 1, pp. 275–281. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mikks_2015_1_31 (accessed 15 January 2025).
2. Il'nyts'ka L. L. (2006) *Anhlovnyy suhestyvnnyy dyskurs* [English-language suggestive discourse] (PhD Thesis), Kyiv: Taras Shevchenko National University of Kyiv.
3. Morozova I. B. (2009) *Paradyhmatychnyy analiz struktury i semantiky elementarnykh komunikatyvnykh odynits' u sviti heshtal't-teoriyi v suchasny anhlis'kyi movi* [Paradigmatic analysis of the structure and semantics of elementary communicative units in the world of Gestalt theory in modern English]. Odessa: Drukars'kyi dim. (in Ukrainian)
4. Ponomarenko Yu. (2017) Rozvytok standupu yak novitnoyi formy rozmovnoho zhanru ta yoho mistse u vitshyznyaniy estradi [The development of stand-up comedy as a new form of spoken genre and its place in domestic

variety shows]. *Naukovi zapysky* (electronic journal), vol. 37, no. 2, pp. 160–168. Retrieved from: <http://nzm.tnpu.edu.ua/article/view/170293/169998> (accessed 5 August 2024).

5. Scotto di Carlo G. (2014) The role of proximity in online popularizations: The case of TED talks. *Discourse Studies*, vol. 16, no. 5, pp. 591–606.

6. Zoglin R. (2008) *Comedy at the Edge: How Stand-up in the 1970s Changed America*. USA: Bloomsbury USA. (in English).

I. B. MOROZOVA

*Doctor of Philological Sciences, Professor,
Head at the Department of English Grammar,
Odesa I. I. Mechnikov National University, Odesa, Ukraine
E-mail: morpo@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-1905-7563>*

A. M. KHMELNYTSKA-SOLOVEI

*Student at the Faculty of Romance and Germanic Philology,
Odesa I. I. Mechnikov National University, Odesa, Ukraine
E-mail: Hadelina04@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0002-6591-130X>*

SYNTAXIC ORGANIZATION OF THE AMERICAN STANDUP AS A REFLECTION OF THE SPEAKER'S GENDER

The present work looks at the structural and communicative peculiarities of TED Talks, a modern hybrid genre that combines features of the official public speaking, stand-up comedy, storytelling, and scientific and educational discourse. The syncretic nature of the genre determines specifics of the communicative techniques that speakers choose to achieve maximum effectiveness of their speech. Besides, this form of information presentation reflects general social trends as to personalization of the message and emotional involvement of the audience. The research focuses on the comparative analysis of speeches on various topics, performed by six stand-up comedians (three men and three women) studied through the prism of their gender.

The objective of study study is to identify the typical communicative models of the speakers, the general syntactic organization of their speeches in terms of establishing the specific weight of sentences that differ in their surface structure and communicative orientation, and also to highlight lingual means that contribute to increasing informativeness, expressiveness, and emotional impact on the audience. The work considers the frequency of use of simple and complex sentences. Particular attention is paid to the analysis of the gender specificity of the syntactic organization of speech, which allows us to trace how the speaker's gender affects the choice of linguosyntactic communicative techniques and the general rhetorical structure of the speech. A special study was undertaken to clarify the concepts of manipulation and suggestion, which stand-up comedians resort to in their public speaking within the framework of TED Talks as an element of the cultural tradition of the United States.

Thus, the study combines cultural-communicative, surface-syntactic, and gender approaches to analyzing the discourse of contemporary American stand-up. The results of the study will contribute to a better understanding of the role of speech mechanisms (especially syntactic variation of information encoding in a message) in the formation of effective gender-marked public speech.

Key words: TED Talks, stand-up, manipulation, suggestion, gender, syntactic structure.